

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

Za „okolnosti případu“ ve smyslu § 40 tr. zák. se považují všechny skutečnosti, které mají vliv na stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a možnost nápravy pachatele. Mezi takové skutečnosti lze zahrnout především okolnosti, jejichž význam z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty výrazněji vybočuje z obvyklých případů určitých trestných činů a odůvodňuje shovívavější postup při trestání. Pod pojem „okolnosti případu“ lze zahrnout i psychický stav pachatele, vyvolaný působením tíživých okolností, jejichž vznik sám nevyvolal.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 668/2007, ze dne 4.10.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovoláních podaných obviněnou K. V. a obviněným M. D., proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 2. 2007, sp. zn. 3 To 1/2007, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 48 T 2/2006, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 2. 2007, sp. zn. 3 To 1/2007, v části týkající se obviněné K. V. zrušuje. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. se zrušují i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozsudku obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Vrchnímu soudu v Olomouci přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

V rámci rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. 5. 2006, sp. zn. 48 T 2/2006, v trestní věci obviněných K. V., H. K., K. K., S. Č., J. Ch. a M. D., byla obviněná K. V. v bodě 1) výroku uznána vinnou trestnými činy vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. a nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., které po skutkové stránce spočívaly v tom, že „v době od 21.00 hod. dne 27. 5. 2005 do 01.30 hod. dne 28. 5. 2005 ve Z., v obývacím pokoji rodinného domu, v úmyslu usmrtit, napadla po předchozí slovní rozepři za použití blíže nezjištěné a nelegálně držené zbraně ráže do 6,5 mm, kterou jí na její žádost opatřila obviněná H. K. od obviněného M. D., svého manžela P. V., trvale bytem tamtéž, a to tím způsobem, že jej z bezprostřední blízkosti střelila dvakrát do hlavy s otvory vstřelu v pravé spánkové krajině a otvorem výstřelu v levé spánkové krajině, přičemž mu způsobila vážné poranění mozku, kdy v důsledku tohoto zranění na místě zemřel.“ Obviněný M. D. byl v bodě 5) výroku rozsudku uznán vinným trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., který po skutkové stránce spáchal tak, že „v přesně nezjištěné době ve Z. před spácháním trestného činu vraždy na poškozeném P. V., k jejímuž spáchání došlo v době od 21.00 hod. dne 27. 5. 2005 do 01.30 hod. dne 28. 5. 2005 byl telefonicky požádán obžalovanou K. V. o poskytnutí střelné zbraně z důvodů údajné osobní ochrany pro případ napadení ze strany jejího manžela poškozeného P. V., kdy na základě této žádosti jí opatřil dne 27. 5. 2005 blíže nezjištěnou střelnou zbraň ráže nejméně 6,5 mm, drženou nelegálně bez řádného povolení, kterou jí opatřil prostřednictvím obviněné H. K., kdy této předal zbraň dne 27. 5. 2005 v dopoledních hodinách ve Z., a po spáchání trestného činu vraždy předmětnou střelnou zbraň po předchozí domluvě převzal od obžalované K. V. zpět, a to opětovně prostřednictvím obžalované H. K., která mu zbraň vrátila dne 28. 5. 2005, v dopoledních hodinách ve Z.“ V bodě 6) výroku byl dále uznán vinným trestným činem neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že „v přesně nezjištěnou dobu dne 28. 5. 2005 ve Z. v souvislosti s vrácením střelné zbraně od obžalované K. V., se dověděl od této o spáchání trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. na poškozeném P. V. a tuto

skutečnost bez odkladu neoznámil státnímu zástupci ani policejnímu orgánu.“

Obviněná K. V. byla za výše uvedené trestné činy podle § 219 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák., § 40 odst. 1, odst. 4 písm. b) tr. zák. odsouzena k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 8 let. Pro výkon tohoto trestu byla podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazena do věznice s ostrahou.

Obviněný M. D. byl podle § 168 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků.

Proti předmětnému rozsudku podali obviněná K. V., obviněný M. D. a rovněž státní zástupce (mj. v neprospěch obviněné K. V.) odvolání, o kterých rozhodl ve druhém stupni Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 7. 2. 2007, sp. zn. 3 To 1/2007, jímž podle § 258 odst. 1 písm. b), d), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek z podnětu odvolání státního zástupce zrušil ohledně obviněné K. V. ve výroku o trestu, a z podnětu odvolání obviněného M. D. ve výroku, kterým byl obviněný uznán vinným trestným činem neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák. (pod bodem 6), jakož i ve výroku o trestu. Za podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. pak ohledně obviněné K. V. odvolací soud sám znovu ve věci rozhodl tak, že se obviněná za trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. a za trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., ohledně nichž zůstal ve výroku o vině napadený rozsudek nedotčen, odsuzuje podle § 219 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 10 let, pro jehož výkon se podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazuje do věznice s ostrahou. Za podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. byl obviněný M. D. za trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., ohledně něhož zůstal výrok o vině v napadeném rozsudku nedotčen, odsouzen podle § 185 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců. Podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 3 let. Zároveň byl podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek, jímž měl spáchat trestný čin neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák. Výrokem podle § 256 tr. ř. bylo odvolání obviněné K. V. jako nedůvodné zamítnuto. V ostatních výrocích byl napadený rozsudek ponechán nezměněn. Rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci dne 7. 2. 2007 a k témuž datu nabyl ve své nezrušené části právní moci i rozsudek soudu prvního stupně.

Proti shora citovanému rozhodnutí (rozsudku) odvolacího soudu podali obvinění K. V. a M. D. následně dovolání, která zároveň směřují i proti pravomocným (nezrušeným) částem rozsudku soudu prvního stupně. Obviněná K. V. napadla výrok o vině trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. a výrok o trestu, obviněný M. D. napadl výrok o trestném činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. a výrok o trestu.

Obviněná K. V. v odůvodnění dovolání provedla vlastní rozbor některých důkazů provedených ve věci a na tomto základě dospěla k závěru, že v posuzovaném případě došlo k extrémnímu nesouladu mezi skutkovými zjištěními a důkazy provedenými před soudy obou stupňů. Podle názoru dovolatelky především žádný z provedených důkazů nesvědčí o tom, že napadla svého manžela v úmyslu jej usmrtit. Dovolatelka dále poukázala na rozpory mezi závěry znalců z oboru balistiky a soudního lékařství ohledně vlastností použité zbraně. V uvedené souvislosti pak dovolatelka soudu vytkla, že svá skutková zjištění učinil ve zřejmém rozporu s výpovědí znalce z oboru balistiky, jako jednoho z klíčových důkazů (viz výpověď znalce na č. l. 673 spisu). Podle dovolatelky v jejím případě došlo rovněž k nesprávnému posouzení otázky jejího zavinění, neboť u trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. by bylo nezbytné jejího úmyslného zavinění, a to alespoň ve formě eventuálního úmyslu. Při právním posouzení zavinění bylo přitom zapotřebí vzít v úvahu i otázku případného skutkového omylu. Dovolatelka zdůraznila, že se ve zbraních nevyzná, není schopna rozeznávat jednotlivé druhy zbraní ani s nimi zacházet. Zbraň, kterou získala od spoluobviněného M. D., byla podle dovolatelky určena k zastrašení jejího bývalého manžela (poškozeného), a to jako prostředek obrany před jeho případnými fyzickými útoky nebo vyhrožováním. Přitom neměla v úmyslu ze zbraně vystřelit a navíc na základě informace spoluobviněného M. D. vycházela z toho, že jde o zbraň, která není schopna

člověku ublížit a s tímto vědomím pak jednala. To znamená, že měla o rozhodných skutečnostech nesprávnou představu. Jednala proto v tzv. negativním skutkovém omylu, který vylučoval její odpovědnost za úmyslný trestný čin. Protože by za uvedených okolností nebylo možno dovodit její zavinění ani ve formě nepřímého úmyslu, mohlo jít podle dovolatelky toliko o zavinění ve formě nevědomé nedbalosti. V takovém případě mělo být její jednání kvalifikováno pouze jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 tr. zák. (s následkem smrti) a nikoliv jako trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák. Podle dovolatelky se soudy ve spojení s otázkou jejího zavinění nezabývaly ani některými dalšími důležitými skutečnostmi, jako např. tím, zda si mohl poškozený své zranění způsobit sám, když ani podle posudku znalce z oboru soudního lékařství není vyloučeno, že došlo k náhodnému výstřelu při přetahování o zbraň.

Dovolatelka ve svém mimořádném opravném prostředku s obsírným odkazem na judikaturu Ústavního soudu zároveň vyložila, v čem spočívá tzv. extrémní nesoulad mezi výsledky dokazování (skutkovými zjištěními) a právními závěry soudů, a vyslovila přesvědčení, že právě v projednávaném případě se o tento extrémní nesoulad jedná, neboť soudy se podle jejího názoru dostatečně nevypořádaly se všemi shora naznačenými skutkovými okolnostmi a provedené důkazy hodnotily způsobem postrádajícím spolehlivý a racionální logický základ. Svoji argumentaci uzavřela tím, že pro nedostatek úmyslného zavinění skutkovou podstatu trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. nenaplnila, a že v daném případě přicházela v úvahu právní kvalifikace jejího jednání toliko jako trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 tr. zák.

V závěru dovolání proto navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky jednak podle § 265o odst. 1 tr. ř. přerušil výkon rozhodnutí, proti němuž je podáno dovolání, a dále zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. a na něj navazující výrok o trestu, a aby Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a to v jiném složení senátu, případně aby Nejvyšší soud České republiky sám znovu rozhodl ve věci.

Obviněný M. D. v odůvodnění dovolání namítl, že soudy obou stupňů řádně nezjistily skutkový stav věci a o jeho vině rozhodly na základě nedostatečně provedeného důkazního řízení. Podle dovolatele nebylo prokázáno především to, že skutečně opatřil spoluobviněné K. V. smrtící zbraň. Dovolatel zdůraznil, že obviněné „opatřil neškodný poplašňák na slepé nezraňující náboje, pouze s akustickým efektem a nikdo neprokázal opak.“ Závěr soudu o tom, že pro obviněnou zajistil účinnou střelnou zbraň a prostřednictvím další osoby ji posléze převzal zpátky, je podle dovolatele naprosto v rozporu s logikou rozumného uvažování. Jinak by bylo nutno připustit, že dovolatel jako dlouholetý sportovní střelec, pro kterého je střelba koníčkem a životním stylem, opatřil a zapůjčil smrtící zbraň osobě pro něj téměř neznámé a riskoval tak svou pověst, navíc odebrání zbrojního průkazu a následně i trestní stíhání. Dovolatel zdůraznil, že v průběhu řízení nebylo ze žádného z provedených důkazů zjištěno, z jakého typu a ráže zbraně se v inkriminovanou dobu na místě činu vlastně střílelo. Navíc byla v domě volně přístupná pistole poškozeného, který ji (nabitou) nijak nezabezpečoval. Všechny výše uvedené okolnosti pak měly soudy podle dovolatele hodnotit jak samostatně, tak ve všech souvislostech, podle zásady „in dubio pro reo“. Pokud by tímto způsobem postupovaly, pak by podle dovolatele nemohly dospět k závěru, že jednal v úmyslu obstarat spoluobviněné V. nelegálně střelnou zbraň, a že jí takovou zbraň skutečně opatřil. Z těchto důvodů nelze považovat rozhodnutí o dovolatelově vině trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. za zákonné, a v tomto smyslu je proto napadené rozhodnutí založeno na nesprávném právním posouzení skutku.

S ohledem na výše uvedené důvody obviněný v závěru dovolání navrhl: „aby dovolací soud zrušil částí rozsudku odvolacího soudu, tj. Vrchního soudu v Olomouci, č. j. 3 To 1/2007 a jemu předcházející část rozsudku KS Brno, č. j. 48 T 2/2006, tj. výroky o mé vině a trestu ve věci t. č. nedovoleného ozbrojování, neboť potřeba změny rozhodnutí a trvání na zákonnosti a správnosti rozhodnutí je silnější než trvání na právní moci takových rozhodnutí.“

K dovolání obviněných se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) a uvedla, že obě dovolání lze z obecných hledisek považovat za přípustná. Pokud jde o věcnou stránku dovolání obviněné K. V., poukázala státní zástupkyně především na to, že s obdobnou argumentací se ve svém rozhodnutí vypořádal již odvolací soud. Protože z výpovědi obviněné (dovolatelky) vyplynulo, že inkriminovaná zbraň měla „bubínek“ (správně nábojový válec), bylo vycházeno z toho, že se jednalo o revolver. V případě této zbraně je před každým výstřelem nutno znovu napnout bicí mechanismus, ať již v tzv. jednočinném či dvojitinném režimu. To znamená, že u revolveru je prakticky vyloučeno více výstřelů na jedno stisknutí spouště. Tím je současně vyloučena i verze dovolatelky, že na jedno stisknutí spouště zbraň vystřelila dvakrát. Protože podle posudku znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, nebyl po prvním výstřelu do hlavy poškozený fakticky schopen žádného aktivního jednání, je tím zároveň vyvrácena verze dovolatelky o nedbalostní formě jejího zavinění. Státní zástupkyně současně konstatovala, že vzhledem k dostupnému spisovému materiálu lze mít za to, že v posuzovaném případě nejsou skutková zjištění soudů v extrémním rozporu s právním posouzením jednání obviněné K. V.

Rovněž pokud jde o dovolání obviněného M. D., je podle státní zástupkyně možno se ztotožnit s právními úvahami soudu druhého stupně, který se s obhajobou obviněného (dovolatele) vypořádal při projednávání jeho řádného opravného prostředku. Státní zástupkyně poukázala na to, že o zápůjčce střelné zbraně svědčí kromě výpovědi obviněné K. V. i výpověď spoluobviněné H. K. Jestliže dovolatel ve svých výpovědích i v opravných prostředcích zpochybňuje a popírá charakter zbraně, kterou obviněné K. V. zapůjčil, je podle státní zástupkyně tato snaha vysvětlitelná celoživotní zálibou obviněného ve zbraních a střelbě z nich, kdy v případě uznání viny trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. mu tato záliba bude zcela znemožněna. Též v případě obviněného (dovolatele) M. D. je pak podle státní zástupkyně možno na podkladě dostupného spisového materiálu dovést, že skutková zjištění soudů nejsou v extrémním rozporu s právním posouzením dovolatelova jednání.

Své vyjádření k dovolání obviněných státní zástupkyně shrnula tak, že podle jejího názoru byla obě dovolání podána z jiného důvodu, než je vyjmenován v ustanovení § 265b tr. ř., a dále že uplatněné dovolací důvody nejsou v souladu s obsahem odůvodnění dovolání. Navrhla proto, aby Nejvyšší soud České republiky obě dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl a toto rozhodnutí za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. učinil v neveřejném zasedání. S konáním neveřejného zasedání vyslovila státní zástupkyně souhlas i pro případ jiného než navrhovaného rozhodnutí (§ 265i odst. 1 písm. c/ tr. ř.).

Obvinění K. V. a M. D. jsou podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobami oprávněnými k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se jich bezprostředně dotýká. Dovolání obviněných byla podána v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájců (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňují formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. a shledal, že dovolání obviněné K. V. je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř. a dovolání obviněného M. D. podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř. per analogiam, neboť ve vztahu k nezrušenému napadenému výroku o vině trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák. jde o týž procesní stav, jakoby odvolání bylo zamítnuto.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní důvody, o které obvinění dovolání opírají, lze podřadit pod dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na který je v dovoláních odkazováno. Toto

zjištění je základním předpokladem pro přezkum napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (§ 265i odst. 3 tr. ř.).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. To znamená, že s poukazem na uvedený dovolací důvod není možné se domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., jímž je dovolací soud vázán. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud ovšem není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by (taxativně) velmi úzké vymezení dovolacích důvodů (k tomu viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). To znamená, že v případě, je-li uplatněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., musí dovolací soud vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

S ohledem na skutečnosti rozvedené v předcházejících odstavcích je zřejmé, že dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. neodpovídají námitky dovolatele M. D., v jejichž rámci poukazuje na nedostatky formální logiky v postupu soudů při hodnocení jednotlivých důkazů a sám interpretuje výsledky provedení dokazování, případně s poukazem na zásadu „in dubio pro reo“ činí vlastní skutkové a právní závěry. Ve skutečnosti jde totiž o námitky týkající se primárně procesní stránky věci (hodnocení důkazů), směřující (v dovolatelův prospěch) k revizi skutkových zjištění, ze kterých soudy při hmotně právním posouzení skutku vycházely. Dovolatel ve skutečnosti neuplatnil žádné hmotně právní důvody, nýbrž na procesním základě (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.) se ve svůj prospěch domáhal revize (přehodnocení) soudem učiněných skutkových závěrů. Jeho námitky proto uplatněnému dovolacímu důvodu neodpovídají.

Nejvyšší soud si je vědom, že v aktuální judikatuře Ústavního soudu (např. nálezu ve věci vedené pod sp. zn. I. ÚS 4/04) bylo opakovaně zdůrazněno, že rozhodnutí obecného soudu by bylo nutné považovat za vydané v rozporu s ústavně zaručeným právem na spravedlivý proces v případech, jestliže by právní závěry obecného soudu byly v extrémním nesouladu s učiněnými skutkovými zjištěními (včetně úplné absence skutkových zjištění). V posuzované věci však o takový případ zjevně nejde, neboť soudy v dovolatelově věci založily svá skutková zjištění a z nich plynoucí právní závěry na pečlivém rozboru provedených důkazů a ve svých rozhodnutích je v souladu s ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř. náležitě vyložily a odůvodnily (viz zejména str. 52, 53 rozsudku soudu prvního stupně a str. 18, 19 rozsudku odvolacího soudu)

Zároveň je nutno připomenout, že dovolatel je v souladu s § 265f odst. 1 tr. ř. na jedné straně

povinen odkázat v dovolání jednak na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) - l) tr. ř., přičemž na straně druhé musí obsah konkrétně uplatněných dovolacích důvodů odpovídat důvodům předpokládaným v příslušném ustanovení zákona. V opačném případě nelze dovodit, že se dovolání opírá o důvody podle § 265b odst. 1 tr. ř., byť je na příslušné zákonné ustanovení v dovolání formálně odkazováno (k těmto otázkám srov. přiměřeně např. rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech sp. zn. I. ÚS 412/02, III. ÚS 732/02 a III. ÚS 282/03, II. ÚS 651/02, IV. ÚS 449/03, str. 6, IV. ÚS 73/03 str. 3, 4, III. ÚS 688/05 str. 5, 6).

Podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud dovolání odmítne, bylo-li podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Poněvadž Nejvyšší soud ve věci obviněného M. D. dospěl k závěru, že dovolání nebylo podáno z důvodů stanovených zákonem, rozhodl v souladu s § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. o jeho odmítnutí, aniž by napadené rozhodnutí z podnětu tohoto dovolání věcně přezkoumával podle kritérií uvedených v ustanovení § 265i odst. 3 tr. ř.

Dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. pak neodpovídají ty námitky dovolatelky, na jejichž základě po rozboru výsledků dokazování dospěla k vlastním závěrům, které skutečnosti byly v průběhu řízení prokázány a které nikoliv. V této části dovolání tedy odvolacímu soudu nevytkla hmotně právní vady, nýbrž nesprávně zjištěný skutkový stav věci (tj. nesprávné hodnocení provedených důkazů). Ohledně této části dovolacích námitek proto platí totéž, co již bylo Nejvyšším soudem konstatováno k dovolání obviněného M. D.

Naproti tomu byl dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolatelkou uplatněn právně relevantně námitkami, že skutková zjištění, na jejichž základě soudy rozhodovaly, zjevně nepostačovala pro právní závěr, že jednala v úmyslu (byť eventuálním) poškozeného usmrtit. Názor o tom pak dovolatelka opřela především o tzv. skutkový omyl negativní, jež podle ní spočíval v tom, že jí spoluobviněný M. D. opatřil zbraň, jejíž vlastnosti, případné účinky ani způsob zacházení neznala. Za uvedených okolností jednala toliko s vědomím (s představou), že inkriminovaná zbraň bude - pro případ jejího napadení poškozeným - mít dostatečný zastrášovací a nikoliv smrtící účinek. Při absenci vražedného úmyslu (a to ani ve formě srozumění s usmrcením poškozeného), podle ní proto nepřicházel v úvahu jiný závěr než o zavinění z nedbalosti, s následnou možností právního posouzení skutku jako trestného činu ublížení na zdraví (se smrtelným následkem) podle § 224 tr. zák. Vzhledem k vadám výroku o vině nemohl podle dovolatelky obstát ani výrok o uloženém trestu.

Protože Nejvyšší soud v projednávané věci neshledal důvody pro odmítnutí dovolání obviněné K. V. (jako celku), přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti kterým bylo dovolání relevantně podáno, a to v rozsahu a z důvodů, jež byly v dovolání uvedeny, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům:

Z ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř. vyplývá, že výrok, jímž se obviněný (obžalovaný) uznává vinným, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků, včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu. Na tomto místě je zároveň nutno připomenout, že ve výroku rozsudku, v tzv. skutkové větě, musí soud uvést všechny zjištěné skutkové okolnosti, které jsou v posuzovaném případě konkrétním obsahem zákonných znaků skutkové podstaty příslušného zákonného ustanovení, podle kterého byl čin obviněného právně posouzen. To znamená, že nestačí, aby se soud při popisu jednání obviněného omezil, byť jen v některých směrech, na citaci těchto zákonných znaků (k tomu srov. např. R 43/1994 SbRt.).

Nejvyšší soud zjistil, že v případě obviněné (dovolatelky) popis skutku ve výroku rozsudku soudu prvního stupně (který odvolací soud ponechal beze změny) výše uvedeným kritériím neodpovídá.

Z odůvodnění rozhodnutí obou soudů vyplývá, že své právní závěry založily v podstatě na shodných skutkových zjištěních, které lze stručně shrnout tak, že obviněná (dovolatelka) a rovněž její děti byly delší dobu vystaveny tzv. domácímu násilí ze strany jejího bývalého manžela – poškozeného P. V., jež v případě obviněné mělo psychický i fyzický charakter. Podle soudu prvního stupně (viz str. 39, 40 rozsudku) u obviněné (dovolatelky) došlo ke stavu, znalcem odborně označovaném jako syndrom týrané ženy. Dále bylo zjištěno, že si obviněná (dovolatelka) prostřednictvím spoluobviněné H. K. z důvodů své osobní ochrany (viz str. 5 rozsudku) od spoluobviněného M. D. opatřila blíže nespecifikovanou nelegálně drženou krátkou střelnou zbraň ráže do 6,5 mm. Dle dohody měla být zbraň nabitá (č. l. 9 rozsudku). Z této zbraně pak v době od 21.00 hod. dne 27. 5. 2005 do 01.30 hod. dne 28. 5. 2005, v obývacím pokoji rodinného domu z bezprostřední blízkosti vystřelila na poškozeného, jehož dvakrát zasáhla do hlavy, a to v oblasti pravé spánkové krajiny. V důsledku utrpených poranění pak poškozený na místě zemřel.

Na výše uvedeném skutkovém základě dospěl soud prvního stupně k závěru, že se obviněná (dovolatelka) dopustila trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. v přímém úmyslu (§ 4 písm. a/ tr. zák.), neboť poškozeného zblízka dvakrát střelila do hlavy a tím jej na místě usmrtila (viz str. 54 rozsudku soudu prvního stupně). Do tzv. skutkové věty výroku rozsudku pak soud navíc vložil zákonnou dikci, že jednala „v úmyslu usmrtit“, a dále formulaci, že se tak stalo „po předchozí slovní rozepři“. Naproti tomu odvolací soud ve svém rozhodnutí připustil i méně závažnou formu úmyslného zavinění, neboť podle jeho názoru šlo ze strany obviněné (dovolatelky) „o zavinění přinejmenším formou úmyslu eventuálního“ (viz str. 16, 17 rozsudku), tedy úmyslu nepřímého (§ 4 písm. b/ tr. zák.), protože musela minimálně počítat s eventuálním použitím inkriminované zbraně vůči tělesné integritě poškozeného, přičemž „v podvědomí široké populace jsou smrtící účinky střelných zbraní všeobecně známy“.

Podle § 4 tr. zák. je trestný čin spáchán úmyslně, jestliže pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem tímto zákonem chráněný (§ 4 písm. a/ tr. zák.); anebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn (§ 4 písm. b/ tr. zák.). Právní závěr o úmyslném zavinění v některé z uvedených forem musí vždy odpovídat soudy zjištěnému skutkovému stavu věci (popsaném ve výroku rozsudku v tzv. skutkové větě) a nelze jej stanovit pouze neurčitě (přibližně), například tak, že se jednalo „o zavinění přinejmenším formou úmyslu eventuálního“, jak to v daném případě učinil odvolací soud. Bezchybnost právního závěru soudu v otázce zavinění má přitom bezprostřední dopad i na závěr o stupni nebezpečnosti činu pro společnost (srov. § 3 odst. 4 tr. zák.).

V posuzovaném případě by bylo možno posoudit jednání obviněné jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. spáchaným v přímém úmyslu, jednak pokud by bylo zjištěno, že se obviněná na čin předem připravovala, tzn. že zbraň si nelegálně obstarala nikoliv ke své obraně, ale k účelu svého manžela usmrtit, a jednak ze způsobu provedení činu samotného. Naopak o úmysl nepřímý (eventuální) by se jednalo za situace, pokud by soud vycházel ze zjištění, že si obviněná opatřila zbraň, jejíž parametry (ráži, výkon, účinky) neznala a měla o nich zjevně jen přibližnou představu (včetně toho, jak se zbraní správně zacházet), ale přesto s vědomím, že se jedná o nabitou střelnou zbraň, ji namířila na tu část těla poškozeného, kde jsou uloženy životně důležité orgány (hlavu) a stiskla spoušť. Takové okolnosti by pak svědčily o jejím srozumění s tím, že dojde k výstřelu, který za daných okolností bude mít zřejmě fatální následky (těžké zranění či smrt poškozeného).

Poněvadž odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně (který dovedl přímý úmysl obviněné) připustil, že obviněná (dovolatelka) mohla jednat i v úmyslu nepřímém (§ 4 písm. b/ tr. zák.), bylo nezbytné, aby se věcí podrobněji zabýval z hledisek, jež Nejvyšší soud shora naznačil. V takovém případě by zjistil, že popis skutku ve výroku rozsudku soudu prvního stupně zavinění ve formě nepřímého úmyslu jednoznačně neodpovídá, ale svědčí o přímém úmyslu obviněné (dovolatelky) poškozeného usmrtit. Závěr o odvolacím soudem připouštěné jiné formě úmyslného zavinění

(nepřímém úmyslu) by musel být v tzv. skutkové větě výroku rozsudku vyjádřen skutkovými okolnostmi svědčícími o tom, že následek (účinek) spočívající v usmrcení jiného, obviněná sice nechtěla způsobit přímo, ale počínala si způsobem svědčícím o tom, že s jeho způsobením byla srozuměna. Takové změny přitom odvolací soud mohl dosáhnout jedině zrušením rozsudku soudu prvního stupně též ve výroku o vině a následně postupem podle § 259 odst. 3 tr. ř. Do popisu skutku by pak bylo ovšem nutno vtělit i skutkové okolnosti, za kterých k činu došlo. Formulace soudu prvního stupně, že se tak stalo „po předchozí slovní rozepři,“ je v daném případě nepřesná a zavádějící. Především však neodpovídá skutkovým zjištěním soudu, podle kterých dovolatelka v inkriminovanou dobu jednala vůči poškozenému (manželovi) za stavu vyvolaném důvodným pocitem strachu a ohrožení, jako důsledku jejího dlouhodobého týrání ze strany poškozeného, které mělo podobu opakovaného jak psychického, tak i fyzického násilí. Tím se čin zjevně vymyká jiným (obvyklým) trestným činům vraždy podle § 219 tr. zák.

Z důvodů, které Nejvyšší soud rozvedl v předcházejících odstavcích, lze dovolatelce zároveň přisvědčit v tom, že se odvolací soud v rámci prováděného přezkumu dostatečně nevypořádal především s otázkou jejího zavinění. V tomto smyslu je napadené rozhodnutí zatíženo (a současně i řízení mu předcházející) vadou předpokládanou v důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Naproti tomu nepovažoval Nejvyšší soud za opodstatněnou námitku dovolatelky, že jednala v tzv. negativním skutkovém omylu, jež by vylučoval její úmyslné zavinění a umožňoval právní posouzení skutku jako nedbalostního (kulpózního) trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 tr. zák. s následkem smrti. Podle skutkových zjištění, k nimž soudy na podkladě výsledků provedeného dokazování dospěly, obviněná (dovolatelka) znala všechny rozhodné skutečnosti; především věděla, že disponuje s nelegálně opatřenou nabitou střelnou zbraní (byť její technické parametry přesně neznala) a mačká její spoušť za situace, kdy hlaveň zbraně zblízka směřovala na hlavu poškozeného. Pro skutečnost, že by šlo o jen jediný náhodný výstřel se dvěma zásahy, nesvědčí ani odborný znalecký posudek (viz č. l. 673), jehož se obviněná dovolává, neboť podle znalce by muselo být použito zcela atypické střelivo (kde náboj obsahuje dvě střely za sebou) používané do některých moderních revolverů ráže .38, tj. cca 9,1 mm. Podle zjištění soudů však obviněná (dovolatelka) použila zbraň v ráži do 6, 5 mm. Úvaha dovolatelky se tak pohybuje ve zcela hypotetické rovině. Lze tedy uzavřít, že soudy zjištěný skutkový stav věci neumožňuje závěr o jednání ve skutkovém omylu a tudíž ani o nedbalostním zavinění dovolatelky.

Protože dovolatelka napadla na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. i výrok o trestu, zabýval se Nejvyšší soud napadeným rozhodnutím odvolacího soudu i z hmotně právních hledisek týkajících se uloženého trestu.

Z rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že se obviněná (dovolatelka) dopustila trestného činu pod vlivem permanentního domácího násilí ze strany poškozeného, uskutečňovaného po delší dobu, a to nejen vůči obviněné (dovolatelce), ale i vůči jejím dcerám. Toto násilí mělo formu opakovaných výhrůžek (včetně hrozby likvidací) a opakovaných fyzických útoků. Na pokladě znaleckého dokazování soud zároveň zjistil, že v důsledku dlouhodobého působení domácího násilí se u obviněné (dovolatelky) vytvořil psychický stav odborně označovaný jako syndrom týrané ženy. Pod vlivem těchto tíživých rodinných a osobních poměrů pak obviněná (dovolatelka) v zátěžové a vyhocené situaci inkriminovaným způsobem jednala (viz zejména str. 39, 55, 56 rozsudku). K osobě obviněné nebyly jinak shledány žádné negativní poznatky, přičemž soud z posudku znalce soud zjistil rovněž to, že možnosti její nápravy (resp. resocializace) jsou „příznivé až nadějně“ (str. 39).

Se zřetelem k výše uvedeným skutečnostem proto soud prvního stupně podle § 40 odst. 1, odst. 4 písm. b) tr. zák. uložil obviněné trest odnětí svobody pod dolní hranicí trestní sazby, která je u trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. stanovena v rozmezí 10 až 15 let.

Podle § 40 odst. 1 tr. zák. má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné, a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby stanovené zákonem. Za „okolnosti případu“ ve smyslu citovaného ustanovení zákona se přitom považují všechny skutečnosti, které mají vliv na stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a možnost nápravy pachatele (zde srov. např. R 41/1976 SbRt., str. 217). Mezi takové skutečnosti lze zahrnout především okolnosti, jejichž význam z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty výrazněji vybočuje z obvyklých případů určitých trestných činů a odůvodňuje shovívavější postup při trestání. Pod pojem „okolnosti případu“ lze zahrnout i psychický stav pachatele, vyvolaný působením tíživých okolností, jejichž vznik sám nevyvolal (jako příklad lze uvést i případy tzv. domácího násilí, zvláště bylo-li vykonáváno po delší dobu). Zároveň musí být dán reálný předpoklad resocializace pachatele (srov. např. SR 44/2001 /Soudní rozhledy, C. H. Beck, Praha).

Jsou-li výše uvedené zásady aplikovány na nyní posuzovaný případ je zřejmé, že soud prvního stupně v případě obviněné (dovolatelky) důvodně shledal splnění podmínek § 40 odst. 1 tr. zák., a toto ustanovení při rozhodování o trestu správně aplikoval.

Naproti tomu odvolací soud ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že soud prvního stupně porušil zákon, pokud obviněné (dovolatelce) uložil trest odnětí svobody za použití moderačního ustanovení § 40 tr. zák. Svůj právní názor, že podmínky § 40 odst. 1 tr. zák. nebyly v posuzovaném případě splněny, pak stručně odůvodnil tím, že obviněná sama do jisté míry podněcovala násilné jednání vůči své osobě mimomanželskými vztahy s jinými muži (zejména Ing. P. P.), přestože věděla, že poškozený je „chorobně žárlivý“ (str. 20 rozsudku). Odvolací soud přitom v uvedeném směru v neprospěch obviněné zcela pominul zjištění soudu prvního stupně k osobě obviněné (dovolatelky), jež byla založena na závěrech příslušných psychiatrických a psychologických znaleckých posudků (viz zejména str. 38 až 40), ačkoliv šlo o zjištění, která byla z hlediska použití ustanovení § 40 tr. zák. nepochybně relevantní.

To znamená, že odvolací soud v případě dovolatelky vytkl soudu prvního stupně vadu spočívající v nesprávné aplikaci hmotně právního ustanovení § 40 tr. zák., ačkoliv toto ustanovení bylo ve skutečnosti použito správně (§ 40 odst. 1, odst. 4 písm. b/ tr. zák.). Jestliže z tohoto důvodu zároveň rozsudek soudu prvního stupně zrušil ve výroku o uloženém trestu, sám svým rozhodnutím způsobil vadu odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť své rozhodnutí založil též na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Nejvyšší soud proto z podnětu důvodně podaného dovolání obviněné K. V. podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 2. 2007, sp. zn. 3 To 1/2007, v části (ve výrocih) týkající se této obviněné zrušil. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. zrušil rovněž i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozsudku obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Věc se tak vrací do stadia, kdy Vrchní soud v Olomouci bude muset znovu projednat odvolání obviněné a ohledně její osoby rovněž odvolání státního zástupce podané v její neprospěch do výroku o trestu, a v intencích rozhodnutí Nejvyššího soudu se věcí znovu zabývat. Především bude zapotřebí, aby si odvolací soud ujasnil otázku zavinění obviněné (připustil-li ve svém rozhodnutí formu nepřímého /eventuálního/ úmyslu), přičemž skutková zjištění, na kterých závěr o formě zavinění obviněné založí, bude muset promítnout do popisu skutku v tzv. skutkové větě výroku svého rozsudku, s uvedením všech rozhodných skutkových okolností vztahujících se ke spáchání činu, jak na to Nejvyšší soud již podrobně upozornil shora. Vytýkané vady lze přitom v rámci odvolacího řízení odstranit procesním postupem podle § 258 odst. 1 tr. ř. a § 259 odst. 3 tr. ř. V novém řízení o této

věci bude soud zároveň postupovat v souladu s právním názorem, který k projednávaným právním otázkám ve svém rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.). To v plné míře platí i pokud jde o aplikaci ustanovení § 40 tr. zák., jehož podmínky - s ohledem na soudy zjištěný skutkový stav věci - jsou v posuzovaném případě nepochybně splněny. Při akcentování skutečnosti, že obviněná K. V. byla typickou obětí domácího násilí a čin spáchala v situaci, kterou ze svého hlediska mohla právem považovat bezvýhodnou (vzhledem k jednání poškozeného, který ji v podstatě znemožňoval jakékoliv vlastní svobodné rozhodnutí se z tíživé situace vymanit), si lze představit, že k použití moderačního ustanovení § 40 tr. zák. může dojít i ve větší šíři, než jak to učinil soud prvního stupně. Naproti tomu nelze přeceňovat v rozhodnutí obou soudů zmiňovanou „promyšlenost“ jednání obviněné, která podle znalců jednala spíše bezradně a chaoticky, neboť do svých problémů a později i do činu zasvětila značný okruh osob - své známé a sousedy, kteří jí pak bez jakéhokoliv vlastního prospěchu ze soucitu různým způsobem pomáhali (spoluobvinění). Nebezpečí prozrazení činu bylo za těchto okolností již od počátku vysoké a sotva lze tedy hovořit o jeho rafinovaném či promyšleném spáchání.

Rozhodnutí o odmítnutí dovolání obviněného M. D. a o zrušení napadeného rozhodnutí a přikázání věci ohledně obviněné K. V. učinil Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, kdy v prvním případě postupoval podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. a ve druhém případě podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř., když zjištěné vady nebylo možno zároveň odstranit ve veřejném zasedání.

Podle § 265l odst. 4 tr. ř. vykonává-li se na obviněném trest odnětí svobody uložený mu původním rozsudkem a Nejvyšší soud k dovolání výrok o tomto trestu zruší, rozhodne zároveň o vazbě. Podle zjištění Nejvyššího soudu obviněná K. V. tento trest vykonávala k dnešnímu dni (tj. 4. 10. 2007) ve Věznici S. n. S. Protože Nejvyšší soud neshledal v nynějším stadiu řízení u obviněné K. V. žádný z důvodů vazby podle § 67 tr. ř., rozhodl podle § 265l odst. 4 tr. ř. tak, že se obviněná nebere do vazby.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)